

**FYLKESMANNEN I
SØR - TRØNDELAG
MILJØVERNNAVDELINGEN**

RAPPORT

6 - 1987

PROSJEKT: FOSSER I SØR-TRØNDELAG

STATUS OG PROSJEKTPLAN MEDIO SEPTEMBER 1987

FAGGRUPPE:

- FISK
- KART OG DATA
- NATURVERN, FRILUFTSLIV
- VANN, AVLØP, RENOVASJON
- VILT
- VASSDRAGSFORVALTNING

TRONDHEIM

FYLKESMANNEN I SØR-TRØNDELAG
Miljøvernavdelingen

Dewey nr 333.91

FYLKESMANNEN I SØR-TRØNDELAG
MILJØVERNNAVDELINGEN

PROSJEKT: FOSSER I SØR-TRØNDELAG

STATUS OG PROSJEKTPLAN MEDIO SEPTEMBER 1987

Prosjektleder: Vassdragsforvalter Jan Habberstad

Prosjektmedarbeider: Arve Fredriksen

0.1 STATUS

Miljøvernnavdelingen v/vassdragsforvalteren i Sør-Trøndelag utarbeidet i april 1987 en prosjektplan for registrering av vannfall i Trøndelag. Planen med forespørsel om deltagelse ble sendt 10 antatte interesserter. Direktoratet for naturforvaltning, NVE og Miljøverndepartementet gav tilslag om økonomisk støtte og en prosjektmedarbeider ble engasjert for å utarbeide forprosjektet.

I løpet av sommeren er det foretatt innledende registreringer i felt og innhentet kartmateriale, nivellelementer og annet materiale som grunnlag for prosjektbeskrivelsen.

Befaring med fotografering, kartfesting og tildels videoopptak er gjennomført i sju vassdrag. Disse er valgt ut fordi de er forhåndsmeldt til eller under konsesjonsbehandling, eller knyttet til verneplan I og II for vassdrag.

For alle vassdrag foreligger fotomateriale i form av dias og papirkopier med kartreferanser, samt videoopptak for noen vassdrag.

Annен informasjon som nivellelementer, kartmateriale, artikler og beskrivelse av naturtype foreligger i varierende grad.

Det er utarbeidet pressemelding om prosjektet, og laget en reportasje om et av vassdragene i samarbeid med NRK Trøndelag. Alle historielag, jakt- og fiskeforening og naturvernlag i fylket er tilskrevet om prosjektet. Det er tatt kontakt med vassdragsdirektoratet hydrologisk avdeling og meteorologisk institutt klimaavdelinga for å skaffe tilveie naturvitenskapelige data.

Ressursforbruk er som følger:

Lønnsutgifter prosjektleder	ikke belastet
Lønnsutgifter prosjektmedarbeider	kr. 41.238,-
Utstyr, andel av investering	" 8.000,-
Kopiering, materiell	" 576,-
Befaringsutgifter	" 1.468,-
 Sum forbrukte midler pr. 15.9.87	 <u>kr. 53.282,-</u>
 Til prosjektet er det pr. 15.09. bevilget	 <u>kr. 55.000,-</u>

0.2 VIDERE ARBEIDER I 1987

Utføre fotografering og videoopptak av Eggafossen i Gaula, fosser i Gaua, fosser i Homla og Henfallet i Tydal. Objektene vil bli vurdert nærmere som turistmål/lokalattraksjoner, og aktuelle tilretteleggingstiltak vil bli foreslått. Det vil også bli gjennomført flyfotografering av flere vassdrag som antas å være til stor nytte ved utvelgelse av nye objekter.

Et forprosjekt blir utarbeidet i 1987 på grunnlag av de registreringer som er gjennomført. Dette oppsummerer arbeidet i 1987 og oppfølgingen i 1988. Forprosjektet diskuteres i styringsgruppen i løpet av nov./des. -87.

En søknad om finansiering av arbeidet i 1988 oversendes potensielle deltakere/finansieringskilder innen 1.1.88.

0.3 VIDEREFØRING I 1988

Prosjektet ønskes videreført i Sør-Trøndelag i 1988, hvor det først blir nødvendig å prioritere objekter som ønskes registrert. I løpet av sommeren 1988 vil det være mulig å gjennomføre feltregistreringer som gir en fylkesdekning av alle prioriterte objekter. Etterarbeid og katalogisering vil kunne foretas høsten 1988 med sluttrapportering i henhold til prosjektplan innen 1.1.1989.

Forberedende registreringarbeid i andre fylker oppstartes i 1988.

Antatt ressursforbruk 1988:

Forarbeide 1 person vår -88:	1 mnd.verk
Feltarbeide 2 personer sommer -88:	6 mnd.verk
Etterarbeide 1 person høst -88:	<u>4 mnd.verk</u>
	11 mnd.verk kr. 150.000,-
Sosiale utgifter	" 60.000,-
Befaringsutgifter/materiell: 60 vassdrag à 500,-	" 30.000,-
Trykking, grafisk arbeide:	" 20.000,-
Sum prosjektkostnader 1988	kr. 260.000,-

Trondheim i september 1987

Arve Fredriksen

Jan Habberstad

1 INNLEDNING OM BEHOVET FOR PROSJEKTEI

Landskapsbeskrivelse

Vann i bevegelse skaper liv og variasjon i landskapet.

Fosser og stryk, deltaer, gjel og meandre er viktige blant annet som form- og lydskapende element, og er med på å skape bevegelse, avhengig av størrelse og intensitet. Størrelse og løpsmønster gir elva karakter og fossefall og strykstrekninger i kuperte områder danner naturlige kontraster i stillestående vann i vassdragene. I svakhetssoner i berggrunnen kan elva skjære seg ned og gå i trange gjel, slik at nye landskapselementer blir skapt ved erosjon over lang tid. Tidsaspektet blir derved trukket inn i naturopp-levelsen, likeså opplevelsen av kraft og volum. Livsformer i og nær fossefall skaper unike naturkomponenter med høy opplevelses-verdi. Både fiske og observasjon av flora og fauna kan være attraktivt slike steder.

Kulturvern

Kulturinnslag av gammel og ny dato knyttet til fossene vil opptre som minner om eldre kultur eller dokumentasjon av nyere tids menneskelig aktivitet. Lokalhistorisk forskning og undervisning vil ofte kunne knyttes til kulturminner som kraftverk, sager, møller eller tømmerfløtningsdammer.

De spesielle naturtyper som meandre, gjel og deltaer representerer vil være verdifulle i ulik undervisningssammenheng.

Menneskeverk, uansett utforming og karakter vil der det opptrer, være en del av et landskap. Inngrepene vil variere fra kultur-innslag med liten påvirkning til innslag hvor naturkomponenten helt er fjernet. En kartlegging av fosser og stryk m.v. vil ikke minst dokumentere omfanget og konsekvenser av endringer av disse landskapselementene.

Naturvern

En oversikt over hvilke strekninger som er utbygd eller vernet er essensiell i forbindelse med vurdering av verneverdi. En vil få et bedre grunnlag for utvelgelse av type/referansevassdrag og derved et bedre beslutningsgrunnlag for videre vasskraftutbygging.

Vassdragsleksikon

For å kunne vurdere interessekonfliktene og utnytte vannressursene i en helhetsplan, er det behov for et vell av opplysninger om vassdragene. Norsk Hydrologisk Komité har tatt initiativet til "Norsk Vassdragsleksikon", og opplysninger om fosser og stryk m.v. vil inngå som en naturlig del her.

Reiseliv

Med utgangspunkt i de spesielle kvalitetene vannfall og stryk med tilliggende terreng tilbyr, vil reiseliv og turisme ha nytte av en oversikt som nevnt. Særegne fosser kan i seg selv, på grunn av størrelse eller fordi den er lakseførende være turistattraksjoner. En forutsetning for dette er ofte større eller mindre grad av tilrettelegging. Langs vandrurer i fjellet er rute-

beskrivelse og kartfesting aktuelt, eventuelt kombinert med skilting i terrenget. Langs veger kan skilting, opparbeiding av sti, parkeringsplass og rasteplass være aktuelt. Enkelte steder vil større tiltak være nødvendig, som for eksempel det påbegynte laksestudio i Sandsfossen i Suldalslågen. På den annen side kan stryk være attraktive på grunn av sin überørthet. Fosserenning og elvepading er etablerte aktiviteter i flere av våre elver.

2 PROSJEKTBESKRIVELSE

2.0 Prosjektidé

Prosjektets hovedmålsetting er å kartlegge alle fosser, stryks-trekninger, deltaer, gjel og meandre i Sør-Trøndelag, og opprette en database for disse som kan legges inn i Vassdragsregisteret. Prosjektets sluttrapport vil være modell for tilsvarende kart-

- legging i andre fylker. Det skal dessuten foreslås tiltak som legger til rette for økt turisme i tilknytning til objektene. Det skal også foreslås tiltak av historisk, undervisningsmessig og annen lokal interesse eller som danner utgangspunkt for tverr-institusjonelt samarbeide.

2.1 Datakilder

For å få en helhetlig oversikt, er det nødvendig å samle eksisterende viden gjennom litteratur- og kartstudier.

Det er naturlig å konsultere følgende:

- NVE's vassdragsnivellelementer.
- Fylkesenergiverket (i Sør-Trøndelag STK).
- Lokale elektrisitetsverk.
- Vassdragsregisteret.
- Lokalkjente som laksestyrer, elveeierlag, fiskeforeninger, historielag m.v.
- Konsesjonsdokumenter.
- NVE hydrologisk avdeling for vannføringsdata.
- Aktuelle kart er NGO M711, økonomisk kartverk i målestokk 1:5000 og 1:20000, NVE hydrologisk kart og kart over gjennomsnittlig avløp og vannmerker.
- Forskningsrapporter utarbeidet i forbindelse med Samlet plan for vassdrag, vassdragsforsk m.m.
- Bokverk, f.eks. Norges land og folk.

2.2 Prioritering av vassdrag

Av hensyn til prosjektets omfang vil det være nødvendig å prioritere arbeidet med registrering av de enkelte vassdrag. En slik prioritering vil være resultat av en avveining mellom ulike forhold som må vurderes i et forprosjekt. Naturlige kriterier for utvelgelse vil være:

- Fysiske forhold som fallhøyde og vannføring.
- Unikhet som element i fylket og som kontrastelement i lokalområdet.
- Grunnlag for type/referansevassdrag som element i biotop eller økosystem.
- Beliggenhet i terrenget og avstand fra veg og andre kulturelementer.
- Historisk interessante lokaliteter.

- Praktiske forhold, f.eks. tilgjengelighet, størrelse m.m.
- Økonomiske forhold.

Eksempel på vurderingskriterier hvor verdien bedømmes etter en tallskala er:

Typiskhet, sjeldenhets, urørhet, variasjon, kontrast, storslagenhet, blikkfang, identitet.

2.3 Registreringer og feltarbeid

Eksisterende viten må suppleres med registreringer i felt. Fri og total fallhøyde, strykstrekning, vanndybde, løpsmønstre og andre karakteristiske data registreres ved oppmåling i terrenget og fra kart eller foto. Det utføres fotografering og videoopptak fra bakke og luft. Data bearbeides og suppleres med hydrologiske og andre naturvitenskapelige data. Navn, historisk sammenheng og bruk av objektet registreres.

3 RAPPORTERING

Prosjektets rapportering vil skje gjennom:

- Denne statusrapport.
- Forprosjektrapport fra arbeidet i 1987 med foto og karteksempler. Forprosjektet gir oversikt over planlagte arbeider i 1988.
- Fylkeskart over registrerte lokaliteter.
- Database og bildedarkiv med innsamlet materiale.
- Innlegging av data i vassdragsregisteret.
- Samlerapport pr. 1.1.89 hvor i inngår en håndbok for fylkesvis registrering av fosser og strykstrekninger.

4 VEDLEGG

- 1: Bilder fra fosser i Trøndelag.
- 2: Suldalsfolket satsar på Sandsfossen.
Beskrivelse av Sandsfossen laksetrapp og laksestudio.
- 3: Fosserenning.
Norsk Fjellferie A/S arrangerer fosserenning i Sjoa.
Fosser og stryk i Sør-Trøndelag.
- 4: Miljøvernavdelingens pressemelding gjengitt i
Trondheim Jeger- og Fiskeforenings medlemsblad.
- 5: Fosser i fokus.
Leserinnlegg i Sambygdingen med opplysninger om Bjørset-fossen m.m.

PROSJEKT: FOSSER I S-T
DATO: .30.9.87

STORFOSSEN I HOMLA, MALVIK KOMMUNE

Navnet Storfosse brukes i mange vassdrag om det største lokale fallet. Langs Homla finnes minner fra tømmerfløting, sagdrift og annen industriell virksomhet.

SKUMFOSSELVA, HITRA KOMMUNE

Denne naturperlen fortjener kanskje navnet som er satt på: Paradiset?

EIDFOSSEN I GAULA, HOLTALEN KOMMUNE

Ved Eidet bru bygges nå en rasteplass med toalett og parkering for flere biler. Herfra er god utsikt til fossen og fjellandskapet.

GAMMELKVENNFOSSEN, BJUGN KOMMUNE

Kvennvasselva er en idyll i frilufts- og hytteområdet Oldenmarka. Kvennavatnet og Kvennavasslia angir historisk bruk av vassdraget.

Suldalsfolket satsar på Sandsfossen

Bygdefolket i Suldal kommune i Ryfylke har gått saman om eit prosjekt for å gje bygda ein større plass på turistkartet. No skal nemleg Suldalslågen med Sandsfossen i fokus. Første steg på vegen er ei ny laksetrapp som er bygd i Sandsfossen, like ved utløpet av Suldalslågen. Dette vil føra til ein lettare og betre oppgang av laks på elva. Også – i denne trappa vil det i året som kjem bli bygd inn eit laksestudio, publikum gjennom glasveggar får ta del i det fascinerande synet når laksen kastar seg oppover i fossen. Det er første gong det blir laga noko slikt for ålmenta i Nord-Europa.

I Ryfylke:
Ådne Aadnesen
Berit Metlid

Det skal bli både lettare og meir frestande å koma til Ryfylke, både for å fiska laks og for å sjå når laksen går opp i elva! Samstundes vil Suldalslågen koma til å spela ei større rolle for grunneigarane enn elva gjør i dag.

– Laksefisket i Suldalslågen

har gjennom alle tider vore ein viktig ressurs for næringsgrunnlaget til bøndene som soknar til vassdraget. I midlertid har elva opplevd ein sterk reduksjon etter kraftutbygginga i Ulla-Førre. Dette er me no i ferd med å byggja opp igjen, seier formann i Suldal Elveeigarlag, Bjørn Moe, til Bondebladet.

Elveeigarlaget har i eigen regi sett ut mellom 100.000 og 150.000 laksøyngel pr. år i dei siste fem åra. Alt no i år vil me sjå resultat av dette arbeidet.

Det vil også bli bygd kleckkeri for laks – dette som eit pålegg til Statkraft frå Direktoratet for naturforvalting. Sjølv om Ulla-Førre-utbygginga har gitt Suldal kommune mange gode økonomiske år, er det likevel vurdert at bygdefolket skal få kompensasjon for reduksjonen av elva.

Studio i tre høgder

Etter at laksetrappa vart bygd i Sandsfossen sist vinter, er laksestudioet neste post på programmet. Dette vil bli eit studio i tre høgder, der nedste del skal stå under vatn.

Frå dei to neste høgdene kan du gjennom glasveggar sjå direkte inn i kulpane under laksetrappa. Frå denne plassen vil du ha laksen heilt innpå deg, når han fer oppover i fossen.

Det er ikkje berre einestående her i Norge, men også på nord-europeisk basis, at det blir bygd laksestudio for ålmenta, seier Bjørn Moe.

– Det har jo alltid vore ein stor attraksjon å sjå på laksen som hoppar i fossen. Når ein no kan stå og sjå det heile gjennom ein glaskuppel, har me tru på at Suldal har fått eit populært mål for reisande gjennom distriktet.

På vårt spørsmål påteiknar han at dette ikkje er inngrep i naturen, så lenge ein ikkje grip inn i laksen sitt levesett.

Kommunen betalar

Det er Suldal kommune som vil betala anlegget. Ein halv million kroner vil det koma på, og planen er at det skal stå ferdig til neste sesong.

Dermed vil laksestudioet ta plassen som Suldals største turistattraksjon. Frå før har kommunen Nord-Europas største kraftverk – Ulla-Førre.

– Laksetrappa som er bygd i Sandsfossen vil føra til at fiske-sesongen kan starta tidlegare enn den gjer no, seier Bjørn Moe. – Me har hatt eit problem i Sandsfossen, som går på at laksen ikkje har passert før kanskje midt i juli. Nedanfor fossen tok dei til å fiska før 1. juni. Trappa har no ført til ei betre spreiing av laksen over heile elva. Dermed får fleire grunneigarar også gje seg større nytte av ressursane.

Utsetjing av krepsdyr

Det er flott laks som blir tatt i Suldalslågen. Gjennomsnittsvekta ligg på 10 kilo, men kvart år blir det fiska laks som er over 20 kilo.

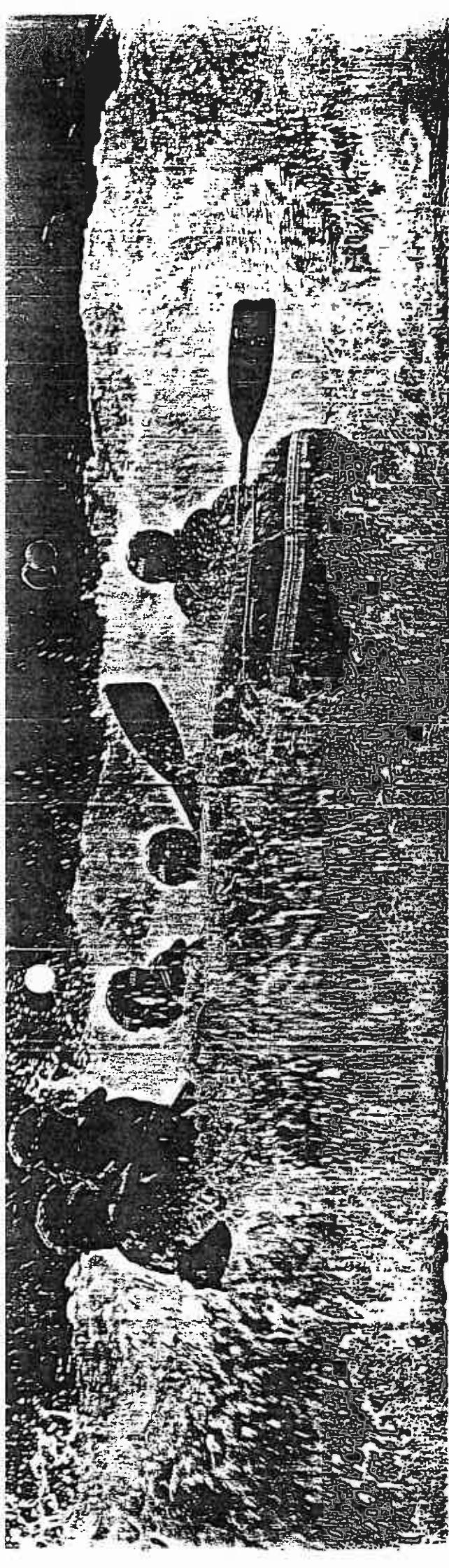
Framtidsplanane er nok ei laksetrapp – i Skotifossen lenger opp i elva. Elles er målsettjinga å fiska 10.000 kilo i 1992. Dette vil gje Suldalslågen til ei av dei fem beste lakseelvene i landet.

Andre tiltak går på kultivering, bygging av oppvekstdammar der ein set ut yngel, pluss eit pilotprosjekt som også vil vera det første i sitt slag her i landet. Utnytting av utsleppa frå eit kloakkrenseanlegg, for å få i gang ein algevekst i elva. Dermed kan dei setjast ut krepsdyr som gjer seg nytte av algevekstane, for så at laksen kan leva av krepsdyra igjen.

Hytteutleige

I Suldal Elveeigarlag har ein eit sterkt ønske om at fleire grunneigarar satsar på hytteutbygging i tillegg til gardsdrifta. Dette både for å ha eit tilbod til reisande laksefiskarar, og ikkje minst for at hytteutleige kan bli ein viktig ressurs i tillegg til gardsdrifta for mange av grunneigarane, seier Bjørn Moe.

– Dersom fleire startar med hytteutleige, vil det også bli større muligheter for å kunna tilby andre aktivitetar enn akkurat laksefiske og besøk i laksestudioet. Dette kan gjerast ved at dei som husar gjestande turistar, går i lag om å tilby aktivitetar på andre frontar. Ikke minst er det av betydning for familiemedlemmar som følgjer i kjølvatnet til laksefiskarane, meiner Bjørn Moe.

FOSSERENNING

FOSSERENNING

Bli med på en frisk og sprudlende fosserenningstur i gummibåt nedover Sjoa. Fra Gjende, nedover vilde fjellområder med grønne seleargrender og blinkende fjellvann, før elva fosser inn i trange juv og skummede styrk. Det klare vannet glittrer i alle nyanser av grønt og blått mellom bergveggene og steininformasjonene. Sjoa er kjent som en ypperlig padde-ely, og har vært arena for flere NM i elverpadling. Tillørselen av brevælt gjør at forholdene for elvesport er stabile og gode hele sommeren.

Denne naturperlen kan du nå bli kjen med. I det klare, grønne brevælet byr naturkretene på en skikkelig utfordring når gummibåten skal manøvreres gjennom styrkene; her kreves aktiv innsats hele veien.

Spennin, utfording og opplevelse står i sentrum, uten at sikkerhetsensyn er satt til side. Fosserenningsturen passer for deg som ønsker å oppleve fellesskapet, samarbeidet og utfordringen fosserenning innbyr til. Det stilles ingen krav til erfaring og kunnskap fra elevernes side, da all nødvendig instruksjon blir gitt underveis. Til fosserenning bruker vi gummihåller av en spesiell robust type. Deltakerne er selv med og pådeler. En erfaren guide følger hver båt, og sørger for at turen foregår under trygge forhold. Alt nødvendig sikkerhetsutstyr og vådraker stilles til disposisjon av arrangøren. Hver båt tar 8 personer i tillegg til guide.

Alle turene har Maurvangen som utgangspunkt. Aldersgrænse for fosserenningsturen er satt til 18 år, med unntak av familieturen, der også barn i følge med foreldre kan delta.

FOSSEN

TO-DAGERSTUR
Vi prøver oss på flere strekninger av elva, ville stryk og rolige partier, hvor vi kan rette oppmerksomheten mot andre ting enn paddling.
Om kvelden koser vi oss med god mat og fin stemning rundt bållet. Det blir også mulighet til å prøve fiskelykka. Etter overnatting i tell fortsetter vi, klare for nye opplevelser ved padleturen.

FAMILIETUR
På førestopsel kan vi arrangere turer på enkletere deler av elva, der flåten mangieres ved hjelp av ro-famme, slik at guiden har full kontroll over ferden.
På disse turene kan barn ned til 10 år delta, i følge med foreldre.

DAGSTUR
Denne turen går i nedre del av elva, gjennom mørke juv og muntre stryk. Etter det første overveldende inntrykket legger vi inn til bredden. Akkompagnert av elvesuset blir det servert en lett lunsj, før vi fortsetter ferden nedover med fornøy energi, klare for flere løffe tak ned gjennom strømvirvlene.

NORSK FJELLERI

Fosser og stryk i Sør-Trøndelag

Vi viser til vedlagte pressemelding hvor det fremgår at fosserne i Sør-Trøndelag nå skal kartlegges. En viktig del av prosjektet er å engasjere lokalkjente personer som kjenner navn og spesielle opplysninger knyttet til bruk av fosser og stryk. Miljøvernavdelingen ber derfor jakt- og fiskeforeningene om å bidra med navn og opplysninger om fosser og stryk i foreningens interessområde, gjerne i form av kartskisser m.m.

Nærmere opplysninger om prosjektet kan gis av undernevnte i off. (07) 51 08 11.

Jan Habberstad

Fosser og stryk i Sør-Trøndelag

Fosser i Sør-Trøndelag skal nå kartlegges av miljøvernavdelingen hos fylkesmannen. Hensikten er å få en samordnet oversikt over fosser og stryk som del av naturmiljøet. Fosser har fra gammelt av vært unnyttet til drift av møller, kvernaker, energiproduksjon m.m. Prosjektet tar sikte på vært unnyttet til drift av møller, kvernaker, energiproduksjon m.m. Prosjektet tar sikte på å registrere denne bruks- og lokalkjente personer oppfordres til å sende inn opplysninger til fylkesmannen. Et annet viktig resultat av planen vil bli å bruke fosser som et trekkplaster for turister og reiseliv. Etter at registreringen er ferdig i Sør-Trøndelag, vil det være aktuelt å spre idéen til resten av landet.

Ideen til prosjektet kommer fra vassdragsforvalter Jan Habberstad hos fylkesmannen i Sør-Trøndelag. Planen har vakt stor interesse hos reiselivsutvalget, vassdragsmyndigheter, naturverninteressen m.fl. som alle ser at sine interesser kan bli ivaretatt gjennom planen. Arve Fredriksen er engasjert til å førestå registreringsarbeidet som starter opp sommeren 1987.

Det skal opprettes et register over alle fosser og strykstrekninger hos fylkesmannen i Sør-Trøndelag. Her vil opplysninger om høyde, vannføring, beliggenhet, navn, historisk bruk etc. bli lagret. Det vil bli tatt bilder og videoopptak av et utvalg fosser. Et forprosjekt som beskriver hvordan arbeidet et lagt opp vil bli utarbeidet til hasten. Der vil også framtidig unntak av fosser og stryk i ulike sammenhenger bli skissert.

En spennende del av planen er hvordan fosserne kan benyttes til å trekke turister til Trøndelag. I flere sammenhenger kan det trolig være hensiktsmessig å skille langs veiene for å gi øre reisende oppmerksomme på manueller i form av fosser. Spesielle fosser som f.eks. Hensfallet i Tydal kan inngå i reiselivsbeskrivelser for foturister. Selv utbygde fosser (f.eks. Nedde i ein foss i Nidelva) bør kunne inngå i sightseeing for å vise hvordan Norge har unnyttet vannkraften.

En viktig del av prosjektet er å engasjere lokalkjente personer som kjenner navn og spesielle opplysninger knyttet til bruk av fosser og stryk. Miljøvernavdelingen ber grunneierlag, fiskeforeninger, lokalhistorikere og alle interesserte bidra med å sende inn navn og opplysninger om fosser og stryk.

Fiskeutvalget støtter aksjonen. Vi ber alle medlemmer om bidrag. Send inn alle registreringer til foreningen ved fiskeutvalgets formann Bjørn Lahn.

Triple Fish

STYRETT OG STØTDIGNE T
HJELP TIL Å KOMMUNE MED MILJØ
TILHØRER DU OG MEG. DU TAKKES
FOR ALT DU GØR. DU ER VEL
VETTET PÅ.
• OM DU HAR ET PROBLEM, • QUADRAT
• SPØRS.

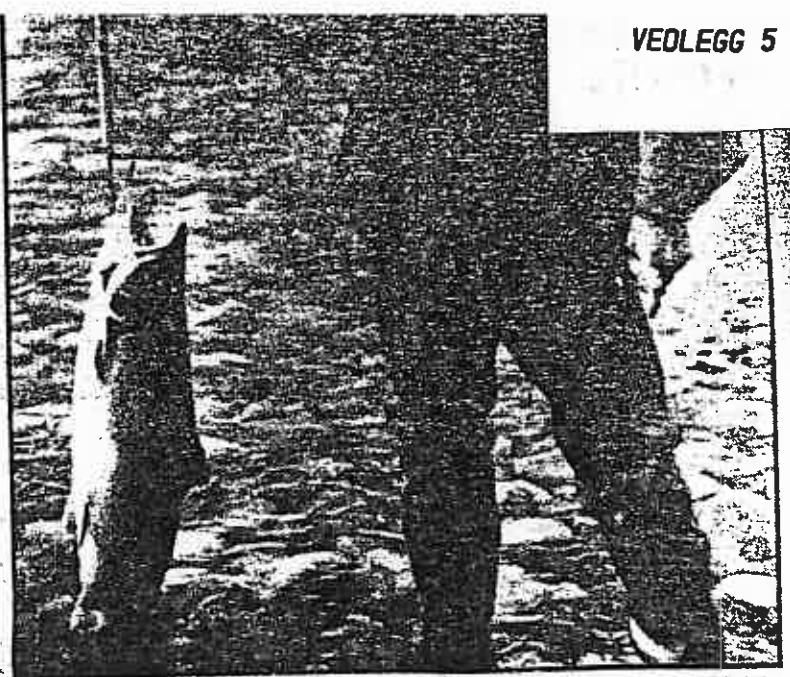

Triple Fish - Et snore du kan støte på

HJØRGÅRD

under etterpå får Willy sjøye på laksen. Han klepper laksen og drar den på land. Laksen som er fersk og fin, veier 8 kilo. En stump med tynt sene stikker ut av kjeften som er «låst» av ei flue. Konkulusjonen blir den samme som sist: Laksen har slitt over snøret hos en fisker lengre opp i elva. Willy sjøl tar det hele med fatning og kan konstatere at han har tatt mere laks på klepp enn reker denne sesongen. To laks er klepper direkte fra Gaula, noen bedre?

Willy Walstad gjør det skarpt som klepper i sommer.

e skikkelig tilslag på en av dem da en kjempe av en stor bars nedetter elva et par dager i strømmen. Etter 20 minutter tapte for Svein som er en stor veide 17,4 kilo, og er den største i Fiskelag i år. Det er på 18,6 kilo og ble tatt i

råden

un har også en stor gare (50 undt) og hundehus med to. For det meste er hun inne, så har hun en stor skinnstol sving som hun ligger i, og er like svart som hunden - og gårdspllassen, som du sier, du min kjære dame, min kjærere Aia (som hun heter) nok ingen nød, så bare sov du av den grunn. Len næste gang du kjører over nebuskogen og ser et slike edelig syn som du sier, så må kontakte lensmannen, som du sier, så får vi se hvem av dem som får «utalen» idyren» eller «skribenten» av men.

Karl Tverdal

Ordet fritt - Ordet fritt

Fosser i fokus

Da eg las denne artikelen «Fosser i fokus» i Sambygdingen tirsdagen 28. juli så kom eg til å tenke på at det er lite av fossesrykk sjå fra riksveg E6 på strekninga Trondheim - Drivdalen. Det er i Vindalsliene fra Fossumsbrua og opp til Bjørsetbrua at det er noen tverrbratte fosser. Elva Igla fell cirka 100 meter på 3 kilometers lengde. Vassføringa i Igla er liten, og fossene virker svært bestjedne i tørre somre, noe som vi Trondere ikke har vørt plaga så mykje ned i dei sistre åra, - men i flomtider kan fossene i Vindalsliene være ganske imponerende.

Den fossen som var avbildet i ovennemnde nummer av Sambygdingen er Bjørsetfossen med ca. 18 meter fallhøyde. Denne fossen ble utbygd til lysverk for oppsitterne omkring i perioden 1933-35. Generatoren kunne produsere 13 kw. Verket vart nedlagt i 1955 da Aukrafta kom. Det var Hansfirmaet som ditt fosselfaller. Etter enkelt var det ikke å få kjøpe det.

Denne Bjørsetfossen har aldri vore nytta til drivkraft før. Derimot den øverste fossen i Igla, den som er ovafor jernbanebrua, kom tidleg i bruk som drivkraft for ei oppstandsag ved Bjørset. Saga skal være bygd i siste del av 1500-tallet. På den tid skulle det stå lett av fin furuskog i dalen på Soknedalsskogen, og det forholdsvis leite terrenget å drive fram tømmer i, har fristet kongelige embedsmenn som hadde i Trondheim til å nyttiggjøre seg dette. Det hadde kongens bevilgning til dette, og det var disse menn som sørget for byggingen av saga.

Det var også et lese ved Bjørset for å få samla tømmeret i etter fløting i elva nordover skogen. Gamle regnskaper fra 1700-tallet forteller at tømmeret år har vorte skaret 3000 bord op planker ved alcune skar. Det er mange gamle sagene og sagbruk som ikke er kjent om driften.

kvernhus som gardane Gullvog og Åkerli åtte. Kvernsteinen ligg no att rett ved brukaret.

Gammelsaga i den øverste Bjørsetfossen hadde råna ned, og da riksvegen i 1870-80-åra vart flyttet fra over Dragsethøgda og borti Vindalsliene ble det bygd ei ny sag ved å forsterke den gamle kvernhusdammen. Kvernhuset sto på vestre sida av elva, mens nysaga kom på austsida.

Lenger nede i Vindalsliene hadde garden Bjørgen eit kvernhus. Nedasor Fossumsbrua var det mølle og stamphus og i siste tida også Lysverk.

All denne virksomheten i fossene oppigjennom Vindalsliene er bortie. Sporene viskes mer og mer bort, og olderskog og kranforsokser på bestre måte å ødelegge fossene og elva. Men ho gongen de surklar og gjor noen forsøk der leide hyd seg slik at den har vort i flere områder. Even Knutsen

Si din mening i ordet fritt

Sambygdingen 1987

RAPPORTER UTGITT AV FYLKESMANNENS MILJØVERNADDELING

- 1986 RAPPORT 1-1986
FISKEPRODUKSJON OG FORURENSNING I ØVRE GAULA.
EN UNDERSØKELSE AV SIDEVASSDRAG TIL GAULA I MIDTRE GAULDAL
OG HOLTÅLEN KOMMUNER. 22 S.
- 1986 RAPPORT 2-1986
VIGDA I SKAUN - KARTLEGGING AV FORURENSNINGSTILFØRSLER - 35 S.
- 1986 RAPPORT 3-1986
BØRSELVA I SKAUN - KARTLEGGING AV FORURENSNINGSTILFØRSLER - 47 S.
- 1986 RAPPORT 4-1986
PRØVEFISKE I RIEN 1985. 15 S.
- 1986 RAPPORT 5-1986
ÅRSRAPPORT 1985 - MILJØVERNADDELINGEN I SØR-TRØNDELAG. 31 S.
- 1986 RAPPORT 6-1986
ORIENTERING OM FORURENSNINGSLOVEN. 25 S.
- 1986 RAPPORT 7-1986
LANDBRUKSKONTROLLEN 1985 & 1986. 13 S.
- 1986 RAPPORT 8-1986
TILSTANDSVURDERING AV KOMMUNALE RENSEANLEGG. - RESULTATER
FRA BEFARING PÅ ANLEGGENE 1984/1985 - 57 S.
- 1986 RAPPORT 9-1986
KOMMUNALE KLOAKKRENSEANLEGG I SØR-TRØNDELAG FYLKE. 48 S.
- 1986 RAPPORT 10-1986
SJØFUGLRESSURSENE I SØR-TRØNDELAG FYLKE. 153 S.
- 1986 RAPPORT 11-1986
RIEN - HYLLINGEN - FRAMTIDIG NATURVERNOMRÅDE ? 22 S.
- 1986 RAPPORT 12-1986
SKJØTSELSPPLAN FOR FRILUFTSOMråDENE RØSTØYA, MARØYA OG
MAGERØYA I HEMNE KOMMUNE OG JAMTØYA I SNILLFJORD KOMMUNE.
SØR-TRØNDELAG. 23 S.
- 1987 RAPPORT 1-1987
ATLASPROSJEKTET I SØR-TRØNDELAG. 59 S.
- 1987 RAPPORT 2-1987
AKTUELLE VASSDRAG FOR SETTEFISKPRODUKSJON I SØR-TRØNDELAG
FYLKE. FORPROSJEKT. 63 S.
- 1987 RAPPORT 3-1987
ÅPNING AV JAKT PÅ KANADAGÅS I TRØNDELAG 1986. 27 S.
- 1987 RAPPORT 4-1987
VANNBRUKSPPLANLEGGING I GAULA. REFERAT FRA GAULASEMINAR 2.4.87.
- 1987 RAPPORT 5-1987
LANDBRUKSKONTROLLEN 1987.
- 1987 RAPPORT 6-1987
FOSSER I SØR-TRØNDELAG. STATUS OG PROSJEKTPLAN MEDIO
SEPTEMBER 1987.